Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Національна служба посередництва та примирення
Всеукраїнська Академія Наук Публічного Управління
Регіональна академія менеджменту (Казахстан)
Академія Поморська в Слупську (Польща)

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

2 листопада 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

УДК 35.08 (477)

Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 25.10.2018 р.)

Європейський вимір реформування публічного управління в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (2 листопада 2018 року) / за заг. ред. О. І. Пархоменко-Куцевіл. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018. — 144 с.

У збірнику публікуються матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Європейський вимір реформування публічного управління в Україні" щодо проблем розвитку публічного управління через європейських вектор.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю "Публічне управління та адміністрування".

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

Т. О. Костюк
Інтернаціоналізація вищої освіти: стратегічна мета чи фрагментовані завдання для ЗВО та системи державного управління 49

Б. В. Круглик
Вплив інновацій на систему державного управління 53

О. І. Крюков, О. В. Радченко
Ідеологічні складові національної безпеки держави 55

М. К. Кулава
Державне регулювання взаємодії органів державної виконавчої системи та приватних виконавців в україні: концептуальні основи 58

Н. А. Лебєдєва
Викладання англійської мови у галузі знань "Публічне управління та адміністрування" в аграрному вищому навчальному закладі 60

Д. С. Мартишин
Християнська місія у контексті державного управління: трансформація релігійної комунікації в умовах глобального інформаційно-комунікативного простору 63

А. П. Миколаєць
Сутнісні характеристики добровільної самоорганізації конкретного людського співтовариства 67

А. А. Мошнін
Практичні аспекти оцінювання ризиків та ефективності реалізації завдань державної антикорупційної політики 69

Н. В. Мудренко
Застосування терміна "сфера зовнішніх зносин" 72

К. Науменко
Волонтерство як інститут громадянського суспільства в Україні 75

Мехді Фарман Огли Насіров
Розвиток ресайклінгу ПЕТ-тари, пластикової упаковки та подібних пластикових товарів за сценарним підходом 78

О. В. Охотникова
Реалізація меритократичного принципу в Сінгапурі та можливості застосування його в Україні 81

І. О. Парубчак
Трансформація публічного управління у гуманітарній політиці держави: європейський вибір 83

О. І. Пархоменко-Куцевіл
Формування антикорупційної політики в Китаї: теоретичний аналіз 86

І. М. Перестюк
Удосконалення практики публічного управління у сфері захисту прав громадян на приватну власність 88

Т. О. КОСТЮК
канд. політ. наук, доц. ННІМВСН, МАУП

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СТРАТЕГІЧНА МЕТА ЧИ ФРАГМЕНТОВАНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗВО ТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ?

Інтернаціоналізація вищої освіти (ІВО) в Україні стає дедалі популярнішим терміном. Термін цей не новий, він позначає процес у вищій освіті в усьому світі вже більше 30 років, йому присвячено безліч наукових праць, в яких розкрито всі його складові. Проте в Україні ІВО, як і багато інших прогресивних, апробованих і вже звичних для всього світу трендів, лише віднедавна набуває повсемісного впровадження, здебільшого вимушено чи інтуїтивно, реалізовується "навздогін" і в кожному ЗВО тлумачиться по-різному. Крім того, Закон України "Про вищу освіту" (2017 р.) провів своєрідну "децентралізацію" в галузі вищої освіти, надавши університетам ширші автономні повноваження. Тому доречним видається звернутися до досвіду ІВО провідних країн світу, а також розглянути основні концептуальні засади сучасного етапу ІВО в Європі та США.

В науковому дискурсі активно говорять про "всеохоплюючу інтернаціоналізацію" та "інтернаціоналізацію як основний напрям" (comprehensive internationalisation and mainstreaming internationalisation) [1]. Обидва терміни передбачають відсутність будь-якої фрагментації, йдеться про інтегрований стратегічний підхід до впровадження і реалізацію ІВО.

Проте, сама побудова ієрархії роботи університетських підрозділів та вертикаль влади передбачає поділ інтернаціоналізації на складові. Найчастіше причиною цього є те, що ІВО являє собою не замкнений цикл самодостатньої активності, а радше є процесом, який впливає на цілий ряд видів діяльності університету. Наприклад, інтернаціоналізація на рівні наукових досліджень, то вона належить до компетенції проректора з наукової діяльності. А якщо йдеться про ІВО в тій її частині, що стосується навчання іноземних студентів, то, зазвичай, вона реалізовується, контролюється і звітується про неї через навчальні частини факультетів, а функціонально зв'язана з приймальною комісією. Якщо ж говорити про такий тип ІВО, як інтернаціоналізація "вдома" ("internationalisation at home"), то вона виконується через спеціальні програми і керується департаментами відповідно до власних потреб. Що стосується розвитку міжнародної партнерської мережі, підписання договорів та меморандумів між ЗВО з усього світу, то така діяльність в рамках ІВО здійснюється на різних рівнях, а, відтак, і контролюється всіма зацікавленими підрозділами.

Подібна фрагментація в межах єдиного процесу, багатомірне й різнопланове підпорядкування ставить справедливе запитання: чи потрібен єдиний центральний орган в університеті (як-то Міжнародний відділ чи Відділ ІВО на чолі з проректором з міжнародної діяльності і т. п.) та в системі державного управління?

Інтернаціоналізація як основний напрям (mainstreaming internationalisation).

Основне визначення вже закладено в сам термін і чітко вказує на те, що ІВО не є окремим елементом політики та стратегії університету, а інтегрована в усі його сфери діяльності: освіту, дослідження, рух персоналу, фінанси, роботу зі студентами, інтернаціоналізацію на рівні факультетів тощо. В такому випадку немає потреби у впровадженні посади проректора з міжнародних зв'язків, Міжнародний відділ є адміністративною одиницею, підпорядкованою навчальній частині, а всі факультети вводять штатну одиницю, що має відповідати за реалізацію ІВО на кожному факультеті.

Таким чином, більшість заходів, ініціатив та стратегій децентралізовані на факультети. В цьому контексті постає наступне логічне запитання стосовно осіб, що несуть відповідальний за загальну результативність всього процесу ІВО, який складається з багатьох видів діяльності, реалізованої розпорошено факультетами "на місцях" і очолюваної різними виконавцями? Звичайно, завжди є відповідальна особа, принаймні номінально. Але дуже рідко можна побачити, як хтось один зосередив у своїх руках контроль та відповідальність за роботу цих різноманітних представників факультетів. Тобто, існує багато оперативних повноважень в рамках процесу ІВО, але дуже рідко загальне стратегічне керування ІВО виконується однією спеціально призначеною штатною одиницею.

Всеохоплююча інтернаціоналізація (comprehensive internationalisation).

Хоча всеохоплююча інтернаціоналізація вимагає комплексного підходу, який передбачає, що всі адміністративні та академічні структури в межах установи сприяють розвитку міжнародного вектору діяльності ЗВО, відповідності всіх видів діяльності міжнародним вимірам та стандартам якості, проте часто без відповіді залишаються важливі питання: де цільова стратегічна координація між цими вимірами? як уникнути фрагментації та гарантувати всеосяжність? ЗВО намагаються керувати політикою інтернаціоналізації в різних сферах спільними зусиллями в однаковий спосіб, і програють в конкуренції з інституціями, в який ІВО дійсно всеохоплююча. Якщо інституційна когерентність втрачається, інтернаціоналізація перетворюється або на просте виконання будь-яких завдань, де фігурує слово "міжнародний", або на "грантоїдство". При цьому, в інституції відсутня штатна одиниця, до посадових обов'язків якої б входило контролювати та нести відповідальність за реалізацію ІВО.

Таким чином, всеохоплююча інтернаціоналізація є більш ефективною, ніж фрагментована, розділена між різними структурними підрозділами, але тільки тоді, коли існує послідовний підхід і структура управління з чітко ви-

значеною керівною особою. Наразі у світовому науковому дискурсі панує візія, що ІВО не може більше розглядатись, як перелік обов'язків міжнародних відділів університетів та невеликої кількості мотивованих спеціалістів з інтернаціоналізації з числа викладачів та студентів, вона (ІВО) має бути інтегрованою, широкою та сутнісною всеохоплюючою концепцією [2; 3].

За статистикою, лише 16 % університетів ухвалили діючу комплексну і інтегровану Стратегію ІВО. Натомість, більшість просто включили це звичне нині словосполучення в існуючу загальну Стратегію. Такий стан речей одразу виключає всеохоплюваність процесу, по-перше, через те, що ІВО не має необхідного зв'язку з іншими видами діяльності університету, зосереджуючись переважно на дослідженнях, навчанні та обслуговуванні; по-друге, ІВО сфокусована на технічних моментах виконуваної діяльності, а не на стратегічних цілях та завданнях, ініційованих нею для всіх структурних підрозділів; по-третє, через розподіл повноважень і відповідальності за здійснення ІВО між адміністрацією ЗВО на рівні різних (!) профільних проректорів та факультетами, а також на центральному рівні між різними проректорами Міжнародним відділом як провідним учасником і виконувачем ІВО. Інакше кажучи, — як стратегія ІВО часто задокументована правильно і виглядає як комплексна і всеохоплююча, а на практиці — фрагментована і майже не стратегічна.

Зазначені реалії часу інституційного рівня абсолютно справедливі і до національного рівня. ІВО не має бути ізольованою діяльністю в одному окремому департаменті з міжнародної діяльності Міністерства освіти та науки або Міністерства закордонних справ. Інтернаціоналізація потребує комплексної національної стратегії, в якій, окрім перелічених профільних, обов'язково повинні бути задіяні Міністерство економіки (питання еміграції кваліфікованої робочої сили, працевлаштування, маркетинг в системі вищої освіти), Міністерство юстиції та Міністерство внутрішніх справ (міграція, еміграція, ДМС) тощо. Міністерство освіти і науки має взяти на себе керівну функцію, але не конкурувати з іншими міністерствами, а координувати комплексну національну стратегію, а також стратегії на регіональному та місцевому рівнях. В такому випадку, регіональні та місцеві структури в рамках національної стратегії діятимуть аналогічно підпорядкуванню між інституціями та факультетами.

Отже, ІВО на інституціональному та загальнонаціональному рівнях повинна реалізовуватись в рамках окремої Стратегії всеохоплюючої інтернаціоналізації з чітко прописаною ієрархією і підпорядкуванням. Однак її мета на всіх рівнях не має зводитися до банального бренд-менеджменту, декларативної концепції фрагментованих завдань, оскільки в такому випадку відбувається дифузія цілей із зміщенням акцентів з інтернаціоналізації на загальну маркетингову кампанію міжнародного спрямування. Справжня мета ІВО полягає в інтегруванні на міжнародному, міжкультурному та науковому рівні для досягнення стандартів провідних світових закладів освіти у викладанні, дослідженні і соціальній відповідальності університету.

Список використаних джерел

1. Степаненко І., Дебич М. Інтернаціоналізація як інструмент розвитку лідерського потенціалу університету: навч. посіб. / І. Степаненко, М. Дебич. — К.: ДП "НВЦ "Пріоритети", 2017. — 44 с.
2. Brandenburg, De Wit U. The end of internationalization. — International Higher Education, 62, 15-16. — 2010.
3. Knight J. Is internationalisation having an identity crisis? — IMHE Info (p.1.). Paris: OECD/ IMHE. — 2011.